

Datum
2014-10-14
Ert datum
2014-09-22

Dnr/Beteckning
TSS 2014-2489
Er beteckning
Ju2012/3690/L3

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

anna.wernerup@justice.ministry.se

anna.wernerup@regeringskansliet.se

Förslag om ändring i sjölagen (1994:1009) och lagen om åtgärder mot förorening från fartyg samt förslag till lag om den internationella fonden för farliga och skadliga ämnen

Bakgrund

Transportstyrelsen lämnade den 1 september 2012 synpunkter på promemorian *Skadestånd för miljöfarliga sjötransporter* (Ds 2012:14). Den nu aktuella remissen rör förslag som i vissa avseenden skiljer sig från vad som föreslogs i den promemorian. Transportstyrelsen har beretts tillfälle att studera förslagen och lämna synpunkter i dessa delar.

Förslagen har i remissmissivet delats upp i fyra punkter. Av remissens sändlista framgår att Transportstyrelsen har fått remissen tillställd sig med särskilt avseende på punkterna 3 och 4, dvs. förslagen till vissa ändringar i det tidigare förslaget till lag om den internationella fonden respektive i lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg.

Sammanfattning

Transportstyrelsen har inga invändningar mot förslaget att placera bestämmelserna om uppgiftsskyldigheten i den föreslagna nya lagen om den internationella fonden.

Det bör vara en och samma myndighet som ansvarar för hantering/tillsyn i samband med uppgiftsskyldigheten både när det gäller mottagande av HNS och mottagande av olja.

Eventuellt kommer den myndighet som utses som ansvarig för uppgiftshantering enligt förslagen 6 § behöva ett föreskriftsbemyndigande för att närmare kunna ange formerna för uppgiftslämnandet.

Transportstyrelsen förutsätter att det i regleringsförslaget ingår ett bemyndigande till den myndighet som ska svara för utfärdandet certifikat att meddela föreskrifter om avgifter för prövning av ansökningar om certifikat.

Transportstyrelsen befarar tillämpningsproblem av 7 kap 6 § LÅFF, eftersom paragrafen inte medger att nyttjandeförbud beslutas vid avsaknad av certifikat.

Transportstyrelsens synpunkter avseende punkt 3 – ändringar i den nya lagen om den internationella fonden

Placering av regler om uppgiftsskyldighet

Transportstyrelsen har inga synpunkter på placeringen av bestämmelserna om uppgiftsskyldigheten. Det förutses inte få någon betydelse för tillämpningen av bestämmelserna om dessa återfinns i en särskild lag eller i den föreslagna nya lagen om den internationella fonden.

Ansvarig myndighet för mottagande av uppgifter

Det är Transportstyrelsens uppfattning att den myndighet som utses till den myndighet som ska ta emot uppgifter m.m. enligt de föreslagna 6–9 §§ i den nya lagen även ska sköta motsvarande uppgift på oljesidan. På så sätt blir systemet enhetligt på HNS-sidan och på oljesidan. I nuläget ansvarar Sjöfartsverket för uppgiftsskyldigheten på oljesidan enligt lagen (1975:1083) om uppgiftsskyldighet rörande mottagande av olja. Av Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om anmälningsplikt, informationsskyldighet och rapporteringsskyldighet i vissa fall (TSFS 2010:159) framgår vidare att även uppgifter om HNS-laster rapporteras till Sjöfartsverket. Transportstyrelsen tar inte ställning i fråga om vilken myndighet som bör utses till den myndighet till vilken uppgifter ska lämnas m.m enligt de nu föreslagna bestämmelserna, utan vill endast framhålla vikten av att båda systemen handhas av en och samma myndighet.

För det fall att Transportstyrelsen utses till ansvarig myndighet för uppgiftsskyldigheten hänvisar Transportstyrelsen till sitt förra remissyttrande, där det bl.a. framhölls att utredningen saknar beräkningar av vilka *kostnader* hanteringen kommer att orsaka för myndigheten samt att det inte framgår på vilket *sätt* uppgifterna ska lämnas.

Föreskriftsbemyndiganden

Eventuellt behövs ett föreskriftsbemyndigande för den myndighet som ska sköta uppgiften (om inte de närmare formerna för uppgiftslämnandet anges i en eventuell kommande genomförandeförordning eller täcks av samma föreskriftsbemyndiganden som Transportstyrelsen hänvisat till i TSFS 2010:159).

Det framgår inte av det remitterade materialet hur de uppgifter som tilldelas behöriga myndigheter ska finansieras. Det är av största vikt att den myndighet som ska utfärda certifikatet får besked inom vilken anslagsram denna uppgift ska hanteras och redovisas utifrån gällande finansieringsprinciper.

Påföljd enligt 9 § i den nya lagen

Avseende påföljden vid åsidosättande av uppgiftsskyldigheten anser Transportstyrelsen att det kan vara värt att överväga en administrativ sanktion istället för en straffrättslig sådan. Detta skulle visserligen medföra att reglerna inte blir helt enhetliga med vad som gäller på oljesidan, men det är Transportstyrelsens erfarenhet att den straffrättsliga sanktionsmodellen är förenad med flera problem, bl.a. följande. Det finns ett moment av osäkerhet kring när myndigheten får/ska/bör göra en åtalsanmälan och risken är att inte alla överträdelser/åsidosättanden anmäls (exempelvis för att myndigheten inte uppfattar att överträdelsen skett uppsåtligen/av oaktsamhet och därmed inte betrakta som brottslig.) De fall som anmäls till åtal riskerar att bli lågt prioriterade hos åklagaren och dra ut på tiden. Den utredning som åklagaren behöver göra för att kunna väcka åtal motsvarar resurser som kanske inte behöver läggas på just denna typ av mindre förseelser.

En avgift är snabb och enkel att administrera och det borde inte heller vara något problem i detta fall att ansvaret blir strikt. Att inte rapportera i rätt tid är typiskt en sådan överträdelse som i miljöbalken sanktioneras med miljöstraffavgift. Det borde vara möjligt att i förordningen om miljöstraffavgifter införa en avgift för överträdelse av denna nya rapporteringskyldighet.

Nyttjandeförbudsgrund i LÅFF

Transportstyrelsen påtalade i sitt förra yttrande att det i utredningen saknades uppgift om vad konsekvensen skulle bli för fartyg som saknar föreskrivna certifikat. Det är därför bra att förslaget omfattar en möjlighet till tvångsåtgärd vid överträdelse av försäkringsskyldigheten enligt nya 11 kap. sjölagen.

Transportstyrelsen förutser dock problem med tillämpningen av den aktuella paragrafen, dvs. 7 kap. 6 § LÅFF. I dess nuvarande lydelse ger denna bestämmelse nämligen inte stöd för att belägga fartyg med nyttjandeförbud på den grunden att certifikat saknas. Istället anges i bestämmelsen att nyttjandeförbud får beslutas om försäkringsskyldigheten eller skyldigheten att ställa säkerhet inte har fullgjorts. Detta innebär att Transportstyrelsens möjlighet att bedriva en effektiv tillsyn över efterlevnaden av försäkringskraven i 10, 10 a och 11 kap. sjölagen minskar. Att vid en inspektion utreda

de närmare omständigheterna kring hur fartygens försäkringslösning ser ut och huruvida en viss försäkring kan anses uppfylla kraven i 10, 10 a och 11 kap. sjölagen är betydligt svårare och mer resurskrävande att konstatera än om ett certifikat finns ombord eller inte. Risken är att en sådan utredning inte alls är möjlig att genomföra innan fartyget lämnar landet.

Transportstyrelsen anser att redan den bristen att certifikat saknas ombord bör kunna föranleda nyttjandeförbud och att detta bör framgå av den därför avsedda grunden i 7 kap. 6 § LÅFF. Så är fallet vid certifikat som ska finnas enligt fartygssäkerhetslagen (se 6 kap. 2 §). Transportstyrelsen anser därför att det bör övervägas att omformulera den aktuella paragrafen i enlighet med detta syfte.

Det framstår som oklart för Transportstyrelsen om LÅFF innehåller någon annan möjlighet att besluta om nyttjandeförbud vid avsaknad av certifikat. Det skulle möjligen kunna hävdas att avsaknad av certifikat utgör en sådan brist i fartygets konstruktion, utrustning eller drift som kan föranleda nyttjandeförbud enligt 7 kap. 4 § LÅFF, men detta är inte utrett och bestämmelsen har hittills inte tillämpats på det sättet. Samtidigt blir det svårt att förstå hur och när nyttjandeförbudsgrunden i 7 kap. 6 § i så fall ska användas.

Detta ärende har beslutats av stabschefen Jacob Gramenius. I den slutliga handläggningen av ärendet har deltagit sjö- och luftfartsdirektören Ingrid Cherfils, enhetschefen Anna Törnqvist, sektionscheferna Adam Löf och Anna Petersson samt juristen Anna-Pia Johansson, den senare föredragande.

Jacob Gramenius
Stabschef, Transportstyrelsen